

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU**

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun
elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin
maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə
2013-cü il üçün 2-ci Gənc Alim və Mütəxəssislərin müsabiqəsinin
(EİF/GAM-2013-2(8)) qalibi olmuş və yerinə
yetirilmiş layihə üzrə**

YEKUN ELMİ-TEXNİKİ HESABAT

Layihənin adı: **Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolitin erkən diaqnostikası, klinikası və müalicə prinsipləri**

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Gülüsova Afət Arzulla qızı**

Qrantın məbləği: **32 000 manat**

Layihənin nömrəsi: **EİF/GAM-2-2013-2(8)-25/21/3-M-17**

Müqavilənin imzalanma tarixi: **07 aprel 2014-cü il**

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 may 2014-cü il – 01 may 2015-ci il**

Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır

Diqqət! Uyğun məlumat olmadığı təqdirdə müvafiq bölmə boş buraxılır

Hesabatda aşağıdakı məsələlər işıqlandırılmalıdır:

1	Layihənin həyata keçirilməsi üzrə yerinə yetirilmiş işlər, istifadə olunmuş üsul və yanaşmalar (burada doldurmalı) 1.Qanın immunoloji müayinəsi. 2.Sitokin statusunun qiymətləndirilməsi(interleykin 1b,interleykin 6,TNF a). 3.Qarın boşluğunun ultrasəs müayinəsi.
2	Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi (faizlə qiymətləndirməli) (burada doldurmalı) 80%

Immunoferment analizator bize gec təqdim olunduğuna görə elmi araşdırmalar davam edir.

3

Hesabat dövründə alınmış elmi nəticələr (onların yenilik dərəcəsi, elmi və təcürbi əhəmiyyəti, nəticələrin istifadəsi və tətbiqi mümkün olan sahələr aydın şəkildə göstərilməlidir)

(burada doldurmalı)

1) Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolitin inkişafına gətirib çıxaran daha əhəmiyyətli risk faktorları – fəsadlaşmış mamalıq-ginekoloji anamnez, hamiləliyin qeyri-qənaətbəxş gedişi (erkən toksikoz- $88 \pm 3,2\%$, anemiya- $75 \pm 4,3\%$, hestoz- $19 \pm 3,9\%$, nefropatiya- $22,7 \pm 6,3\%$, KRVI- $42 \pm 4,2\%$), perinatal hipoksiya ($79,3 \pm 4,5\%$), körpələrin süni qidalarla erkən qidalanması ($52 \pm 5\%$) olmuşdur.

2) Nekrotik enterokolit olan yenidoğulanlarda 100% hallarda intoksikasiya, % hallarda gastrointestinal pozulmalar- $37 \pm 4,9\%$ hallarda meteorizm, 100% hallarda ödlü qusma, nəcis ifrazının və konsistensiyasının dəyişməsi müşahidə olunmuşdur.

3) Nekrotik enterokolitin erkən diaqnostikasında iltihabönlü sitokinlərdən Il-6, TNF- α və C-reaktiv zülal daha informativ diaqnostik meyardır.

4) Nekrotik enterokolit olan yenidoğulanlarda hüceyrə və humoral immun göstəricilərində disbalans müşahidə olunmuşdur: İgA 2,3 dəfə, İgM 1,7 dəfə, İg G 2,4 dəfə, T və B- limfositlər müvafiq olaraq 1,3 və 1,7 dəfə azalmışdır.

5) Nekrotik enterokolit olan yenidoğulanlarda kompleks müalicəyə probiotiklərin daxil edilməsi klinik, immunoloji və sitokin statusu göstəricilərinin yaxşılaşması ilə müşahidə olunmuşdur.

4

Layihə üzrə elmi nəşrlər (elmi jurnallarda məqalələr, monoqrafiyalar, icmallar, konfrans materiallarında məqalələr, tezislər) (dərç olunmuş, çapa qəbul olunmuş və çapa göndərilmişləri ayrılıqda qeyd etməklə, uyğun məlumat - jurnalın adı, nömrəsi, cildi, səhifələri, nəşriyyat, indeksi, İmpact Factor, həmmüəlliflər və s. bunun kimi məlumatlar - ciddi şəkildə dəqiq olaraq göstərilməlidir) *(sürətlərini kağız üzərində və CD şəklinə əlavə etməli!)*

(burada doldurmalı)

Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolit zamanı probiotiklərin tətbiqi. Azərbaycan və Perinatalogiya və Pediatriya Jurnalı №3, 2015, səh 21–29, S. R. Nəsirova.

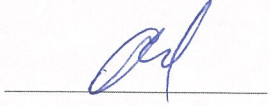
5	İxtira və patentlər, səmərələşdirici təkliflər (burada doldurulmalı)
6	Layihə üzrə ezamiyyətlər (ezamiyyə baş tutmuş təşkilatın adı, şəhər və ölkə, ezamiyyə tarixləri, həmçinin ezamiyyə vaxtı baş tutmuş müzakirələr, görüşlər, seminarlarda çıxışlar və s. dəqiq göstərilməlidir) (burada doldurulmalı)
7	Layihə üzrə elmi ekspedisiyalarda iştirak (əgər varsa) (burada doldurulmalı)
8	Layihə üzrə digər tədbirlərdə iştirak (burada doldurulmalı)
9	Layihə mövzusu üzrə elmi məruzələr (seminar, dəyirmi masa, <u>konfrans</u> , qurultay, simpozium və s. çıxışlar) (məlumat tam şəkildə göstərilməlidir: a) məruzənin növü: plenar, dəvətli, şifahi və ya divar məruzəsi; b) tədbirin kateqoriyası: ölkədaxili, regional, beynəlxalq) (burada doldurulmalı) Rzayeva Aytən Əlövsət qızı. Türk Dünyası və Avrasiya Pediatriklərinin XIY Beynəlxalq Konqresi.Antaliya.Türkiyə Respublikası.
10	Layihə üzrə əldə olunmuş cihaz, avadanlıq və qurğular, mal və materiallar, komplektləşdirmə məmulatları (burada doldurulmalı) Avtomat İmmunofərment analizator.Elektron tərəzi.Termoşeyker.
11	Yerli həmkarlarla əlaqələr (burada doldurulmalı)
12	Xarici həmkarlarla əlaqələr (burada doldurulmalı)
13	Layihə mövzusu üzrə kadr hazırlığı (əgər varsa) (burada doldurulmalı)
14	Sərgilərdə iştirak (əgər baş tutubsa) (burada doldurulmalı)
15	Təcrübəartırmada iştirak və təcrübə mübadiləsi (əgər baş tutubsa) (burada doldurulmalı)
16	Layihə mövzusu ilə bağlı elmi-kütləvi nəşrlər, kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar, yeni yaradılmış internet səhifələri və s. (məlumatı tam şəkildə göstərilməlidir) (burada doldurulmalı)

SİFARİŞÇİ:

Elmin İnkişafı Fondu

Müşavir

Babayeva Ədilə Əli qızı

(imza)

"_19_" ___05___ 2015_-ci il

İCRAÇI:

K.Y.Fərəcova adına Elmi Tədqiqat Pediatriya
İnstitutu.

Layihə rəhbəri

Gülüsova Afət Arzulla qızı

(imza)

"_19_" ___05___ 2015_-ci il

Baş məsləhətçi

Daşdəmirova Xanım Faiq qızı

(imza)

"_19_" ___05___ 2015_-ci il

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU**

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun
elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin
maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə
2013-cü il üçün 2-ci Gənc Alim və Mütəxəssislərin müsabiqəsinin
(EİF/GAM-2013-2(8)) qalibi olmuş və yerinə
yetirilmiş layihə üzrə

**ALINMIŞ ELMİ MƏHSUL HAQQINDA MƏLUMAT
(Qaydalar üzrə Əlavə 17)**

Layihənin adı: **Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolitin erkən diaqnostikası, klinikası və müalicə prinsipləri**

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Gülüsova Afət Arzulla qızı**

Qrantın məbləği: **32 000 manat**

Layihənin nömrəsi: **EİF/GAM-2-2013-2(8)-25/21/3-M-17**

Müqavilənin imzalanma tarixi: **07 aprel 2014-cü il**

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 may 2014-cü il – 01 may 2015-ci il**

Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır.

1. Elmi əsərlər (sayı)

№	Tamlıq dərəcəsi	Dərəcəsi		
		Dərc olunmuş	Çapa qəbul olunmuş və ya çapda olan	Çapa göndərilmiş
1.	Elmi məhsulun növü Monoqrafiyalar həmçinin, xaricdə çap olunmuş			

2.	Məqalələr həmçinin xarici nəşrlərdə	Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolit zamanı probiotiklərin tətbiqi. Azərbaycan Perinatalogiya və Pediatriya Jurnalı №3, 2015, səh 21-29, S.R. Nəsirova		
3.	Konfrans materiallarında məqalələr O cümlədən, beynəlxalq konfrans materiallarında			
4.	Məruzələrin tezisləri həmçinin, beynəlxalq tədbirlərin toplusunda			
5.	Digər (icmal, atlas, kataloq və s.)			

2. İxtira və patentlər (sayı)

Nö	Elmi məhsulun növü	Alınmış	Verilmiş	Ərizəsi verilmiş
1.	Patent, patent almaq üçün ərizə			
2.	İxtira			
3.	Səmərələşdirici təklif			

3. Elmi tədbirlərdə məruzələr (sayı)

Nö	Tədbirin adı (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s.)	Tədbirin kateqoriyası (ölkədaxili, regional, beynəlxalq)	Məruzənin növü (plenar, dəvətli, şifahi, divar)	Sayı
1.	Rzayeva Aytən Əlövsət qızı. Türk Dünyası və Avrasiya Pediatrialarının XIV Beynəlxalq Konqresi. Antaliya . Türkiyə Respublikası.	Beynəlxalq	plenar	1
2.				

SİFARİŞÇİ:

Elmin İnkişafı Fondu

Müşavir

Babayeva Ədilə Əli qızı

(imza)

" _19_ " _05_ 2015_-ci il

İCRAÇI:K.Y.Fərəcova adına Elmi Tədqiqat Pediatriya
İnstitutu**Layihə rəhbəri**

Gülüsova Afət Arzulla qızı

(imza)

" _19_ " _05_ 2015_-ci il

Baş məsləhətçi

Daşdəmirova Xanım Faiq qızı

(imza)

" _19_ " _05_ 2015_-ci il

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun
elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin
maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə
2013-cü il üçün 2-ci Gənc Alim və Mütəxəssislərin müsabiqəsinin
(EİF/GAM-2013-2(8)) qalibi olmuş və yerinə
yetirilmiş layihə üzrə

ALINMIŞ NƏTİCƏLƏRİN ƏMƏLİ (TƏCRÜBİ) HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ
VƏ LAYİHƏNİN NƏTİCƏLƏRİNDƏN GƏLƏCƏK TƏDQİQATLARD
İSTİFADƏ PERSPEKTİVLƏRİ HAQQINDA
MƏLUMAT VƏRƏQİ
(Qaydalar üzrə Əlavə 16)

Layihənin adı: **Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolitin erkən diaqnostikası, klinikası və müalicə prinsipləri**

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Gülüsova Afət Arzulla qızı**

Qrantın məbləği: **32 000 manat**

Layihənin nömrəsi: **EİF/GAM-2-2013-2(8)-25/21/3-M-17**

Müqavilənin imzalanma tarixi: **07 aprel 2014-cü il**

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 may 2014-cü il – 01 may 2015-ci il**

1. Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi

1 Layihənin əsas əməli (təcrübi) nəticələri, bu nəticələrin məlum analoqlar ilə müqayisəli xarakteristikası

Burada doldurulmalı.

1).Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolitin inkişafına gətirib çıxaran əhəmiyyətli risk faktorları-fəsadlaşmış mamalıq –ginekoloji anamnez,hamiləliyin qeyri –qənaətbəxş gedişi(erkən toksikoz-88+-3.2%,anemiya - 75+-4.3%,hestoz-19+-3.9%,nefropatiya- 22.7+-6.3%,KRVİ-42+-4.2%),perinatal hipoksiya(79.3+-4.5%)körpələrin süni qidalarla erkən qidalanması(52+-5%)olmuşdur.

2).Yenidoğulanlarda nekrotik enterokolit intoksikasiya (100%),gastrointestinal pozulmalar-

meteorizm(37+-4.9%),ödlü qusma(100%),nəcis ifrazının və konsistensiyasının dəyişməsi(24+-4.9%) ilə müşahidə olunmuşdur.

3).Yenidoğularda nekrotik enterokolitin erkən diaqnostikasında iltihabönlü sitokirlərdən İİ-6,TNF-a və C-reaktiv zülal daha informativ diaqnostik göstəricidir.Belə ki,sağlam qrupla müqayisədə NEK olan xəstələrdə İİ-6 7.8 dəfə,TNF-a 31.4 dəfə,C-reaktiv zülal isə 16.2 dəfə artmışdır(p<0,001).

4).Nekrotik enterokolit olan yenidoğularda hüceyrə və humoral immun göstəricilərində azalma müşahidə olunmuşdur:İgA 2.3 dəfə, İgM 1.7 dəfə,İgG 2.4 dəfə, T və B – limfositlər müvafiq olaraq 1.3 və 1.7dəfə azalmışdır.

5).Nekrotik enterokolit olan yenidoğulanların kompleks müalicəsinə damcı şəklində olan "Biopron" probiotikin daxil edilməsi (6 damcı gündə 1 dəfə) yemək zamanı)klinik-immunoloji və sitokin statusu göstəricilərinin yaxşılaşması ilə müşayiət olunmuşdur.

2 Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi haqqında məlumat (istehsalatda tətbiq (tətbiqin aktını əlavə etməli); tədris və təhsildə (nəşr olunmuş elmi əsərlər və s. – təhsil sistemində tətbiqin aktını əlavə etməli); bağlanmış xarici müqavilələr və ya beynəlxalq layihələr (kimlə bağlanıb, müqavilənin və ya layihənin nömrəsi, adı, tarixi və dəyəri); dövlət proqramlarında (dövlət orqanının adı, qərarın nömrəsi və tarixi); ixtira üçün alınmış patentlərdə (patentin nömrəsi, verilmə tarixi, ixtiranın adı); və digərlərində)

(burada doldurmalı)

Rzayeva Aytən Əlövsət qızı."Yenidoğularda nekrotik enterokolitin kliniki-immunoloji xüsusiyyətləri və müalicə prinsipləri.Tibb üzrə Fəlsəfə Doktoru dərəcəsi almaq üçün tamamlanmış dissertasiya işi.

2. Layihənin nəticələrindən gələcək tədqiqatlarda istifadə perspektivləri

1 Nəticələrin istifadəsi perspektivləri (fundamental, tətbiqi və axtarış-innovasiya yönlü elmi-tədqiqat layihə və proqramlarında; dövlət proqramlarında; dövlət qurumlarının sahə tədqiqat proqramlarında; ixtira və patent üçün verilmiş ərizələrdə; beynəlxalq layihələrdə; və digərlərində)

(burada doldurmalı)

Elmi tədqiqat işi.

SİFARIŞÇI:

Elmin İnkişafı Fondu

İCRAÇI:

K.Y.Fərəcova adına Elmi Tədqiqat Pediatriya

İnstitutu

Müşavir

Babayeva Ədilə Əli qızı

(imza)

"_19_"_05_____2015_-ci il

Layihə rəhbəri

Gülüsova Afət Arzulla qızı

(imza)

"_19_"_05_____2015_-ci il

Baş məsləhətçi

Daşdəmirova Xanım Faiq qızı

(imza)

"_19_"_05_____2015_-ci il